

Vestviken24.no

NÆRINGSGLIVSMAGASIN

FREDAG 23. OKTOBER 2015

Gjengangeren Jarlsberg Tonsbergs Blad Østlands-Posten Sandefjords Blad

Når jobben går i arv

FOTO: MAGNUS FOSS NILSEN

TEMA: NÆRINGSMIDDELINDUSTRIEN I VESTFOLD **SIDE 52-67**

TEMA: GENERASJONSBEDRIFTENE

TØNSBERGS ELDSTE: Olsen Nauen Klokkestøperi, som ble etablert i 1844, har vært i familiens eie i seks generasjoner.

FOTO: MAGNUS NILSEN

Når jobben går i arv

Mens noen familiebedrifter forsvinner ut av familien etter et par generasjoner, har andre holdt det gående gjennom flere århundrer.

Hva er det som gjør at noen familier holder familiebedriften i live i generasjon etter generasjon, mens andre lar den forsvinne ut av familiens eierskap etter et par generasjoner?

I Vestfold har vi eksempler på generasjonsbedrifter som har vart i alt fra to til seks generasjoner. Kun i løpet av de par første generasjonene kan rammebetingelsene skiftet drastisk, enten det gjelder markedssituasjon eller teknologi og digitalisering.

Derfor må bedriftene gjerne tenke ut nye bein å stå på, samtidig som kjernevirksomheten bevares og tradisjonene holdes intakt.

Samtidig er historiene om generasjonsbedrifter også historier om forventninger og valg: Forventninger fra de forrige generasjonene om videreføring av drift, og valget hos de

kommende generasjonene om disse forventningene skal oppfylles.

- Penger er enklest å fordele

Professor Morten Huse hos institutt for innovasjon og økonomisk organisering ved Handelshøyskolen BI er ekspert på blant annet generasjonskifte i familiebedrifter.

Han viser til at det særlig er ved skifte fra andre til tredje generasjon at det gjerne blir aktuelt å selge bedriften ut av familien.

- Da begynner det å bli mange personer og verdier som skal fordeles. Penger er enklest å fordele, sier Huse.

Samtidig utpeker han raske samfunnsendringer som en viktig faktor:

- Ting endrer seg veldig fort, med andre verdier og mange muligheter. «Skomaker bli ved din lest» gjelder ikke lenger.

TO GENERASJONER: Professor Morten Huse hos BI forteller hvorfor mange bedrifter forsvinner ut av familiens eie etter to generasjoner.

FOTO: TORBJØRN BROVOLD

I tillegg har det med tiden blitt nye og større muligheter for å tjene penger på andre måter enn gjennom tra-

disjonell produksjon:

- Det som også skjer er at de med penger som har drevet bedriftene går fra å drive dem til å bli investorer, sier Morten Huse.

Mer enn bare eierskap

Han viser til at det er mange ulike definisjoner på hva en familiebedrift er.

- En kollega av meg definerer det som eierskap. Men det dreier seg også om følelser og historie som går over flere generasjoner, sier Huse.

- Bedrifter som har klart å bestå har hatt fordeler og kontroll på markeder, med familiemedlemmer som virkelig ønsker å videreføre driften.

I dette vektlegger han også viktigheten av dyktige familiemedlemmer som har klart å holde bedriften unik.

- I suksessfulle familiebedrifter som består sitter det gjerne kjempe-dyktige personer som har klart å følge opp i flere generasjoner.

LES FLERE NÆRINGSLIVSSAKER PÅ **VESTVIKEN24.NO**

6. GENERASJON: Morten Olsen Nauen er daglig leder hos klokkestøperiet i Tønsberg. Bedriften ble etablert av hans tipptippoldefar.

FOTO: MAGNUS NILSEN

◀ En egen verdi å eie bedriften

I en artikkel fra 2009 i tidsskriftet Søkelys på arbeidslivet, som utgis av Institutt for samfunnsforskning (ISF), gjennomførte Trygve Gulbrandsen en analyse av eierskifter i familiebedrifter i tidsperioden 1997 til 2003.

I tekstens oppsummering står det følgende om eierskifter der bedriften forsvinner ut av familien som en gang etablerte den:

Analysene viser at selv innenfor et så kort tidsrom som seks år blir en forholdsvis stor andel av norske familiebedrifter solgt ut til eksterne eiere. Familiebedrifter hvor eierne selv har hånd om den daglige ledelsen, har lavere sannsynlighet for å skifte eiere. I disse virksomhetene har det å beholde bedriften i familiens eie en selvstendig verdi. Sannsynligheten for skifte av eierstatus er også høyere desto større bedriftene er. Dette kan tyde på at økende størrelse representerer en styringsutfordring som etter hvert vokser eierfamiliene over hodet.

Gulbrandsen viser til at grunnlegernes ønsker om at arvingene skal

nytte godt av bedriften som kilde til både inntekt og sysselsetting gjør at de legger stor vekt på at driften skal videreføres innenfor familien.

Tønsbergs eldste

Olsen Nauen Klokkestøperi ble etablert i 1844, og er Tønsbergs eldste bedrift.

Smeden Ole Olsen kjøpte Nauen gård på slutten av 1830-tallet. Tilfeldighetene gjorde at han en dag sto som klokkestøper.

- Den gang gjorde smeden alt som hadde med støping av metaller å gjøre. En svenske som reiste forbi, lærte min tipptippoldefar å støpe klokke. Han støpte sin første klokke i 1844. Den er fortsatt i familien, forteller Morten Høie Olsen-Nauen, som er sjettede generasjon som drifter familiebedriften på Barkåker utenfor Tønsberg.

Står igjen alene

Olsen-Nauen forteller at det var rundt sju klokkestøperier i landet da hans forfader etablerte seg innen faget. I løpet av 1800-tallet falt flere av disse av, og ved inngangen til det neste århundret var det et par konkur-

Jeg er nok den første som har hatt valget. Jeg tror det var større forventninger før. Mine barn vil få det samme valget.

**Morten Høie Olsen-Nauen,
daglig leder Olsen Nauen
Klokkestøperi**

renter igjen. Fra rundt første verdenskrig sto bedriften alene igjen i markedet.

At klokkestøperiet, som produserer bronseklokker til alt fra kirker og rådhus, til bedrifter og private, har hatt tilnærmet monopol i det norske markedet gjennom rundt 100 år, betyr ikke at de ikke har vært nødt til å tilpasse seg.

- Klokkene er kjernen i vår bedrift, men veldig mye av aktiviteten vår nå er rettet mot automatisering av kirkeklokker og vedlikehold, forteller Olsen-Nauen.

Omgivelsenes forventninger

Automatisering av klokke har vært del av deres virksomhet siden 1950-tallet. I dette segmentet har det i ny og ne dukket opp nye konkurrenter.

Samtidig støpes det nå mer enn bare kirkeklokker på gården på Barkåker. Da Vestviken24 besøkte støperiet, var det en ordre fra reklamebransjen som var under produksjon: Gullbransonprisen, som er norsk reklamebransjes egen fagprisutdeling, som i år deles ut for fjerde gang.

Klokkestøperiet har også levert

klokkespillet som fortsatt klinger utover Tønsberg sentrum.

Olsen-Nauen legger ikke skjul på at det kan være mye forventninger til å skulle ta driften videre når man blir født inn i en familiebedrift. Både fra familie og i vennekretsen.

- Men jeg vil si at foreldrene mine har hatt et bevisst forhold til at det er en utfordrende situasjon å bli født inn i. At man skal overta er kanskje en vel så stor selvfølge for andre i kretsen utenfor familien, forteller han.

Han forteller at han alltid var klar på at han selv måtte ønske å overta driften for at han skulle gjøre det.

- Men jeg er nok den første som har hatt valget. Jeg tror det var større forventninger til dette før. Mine barn vil også ha det valget, sier Olsen-Nauen.

At han endte opp med å bli i familiebedriften har med personlige interesser å gjøre:

- Jeg er teknisk interessert, og valgte en teknisk utdanning som sivilingeniør i Trondheim. Men fagvalget gjorde jeg uavhengig av tanker om å overta.

Familietradisjon

Samtidig har familietradisjonen spilt sin rolle:

- Eplet faller vel ikke så langt fra stammen. Er du en del av en familie som driver sin egen bedrift, blir det fort til at det er der du har sommerjobber. Så jeg har vel fått det inn med blodet.

Så vidt Olsen-Nauen vet har det aldri vært vurdert å selge klokkestøperiet ut av familien.

- Men hvis jeg ikke hadde ønsket å overta hadde det jo vært nødvendig å finne andre løsninger, sier han.

MAGNUS NILSEN
TEKST

MED I PRODUKSJONEN: Morten Olsen-Nauen er dypt involvert i den daglige produksjonen hos Olsen Nauen Klokkestøperi.

FOTO: MAGNUS NILSEN

DYKTIGE FAGFOLK – siden 1946

Mange Vestfoldfirmaer valgte profesjonell hjelp fra Fargerike Bjørvik ved oppussing av eksisterende eller nye lokaler i 2014/2015:

- COOP BYGG, Bærum
- INTERFRUKT, Ski
- A.O. LUND, Ringdalskogen
- CARLSEN FRITZØE, Jessheim
- CARLSEN FRITZØE, Tønsberg og Bø
- MENY, Larvik
- STAMINA, Sandefjord
- MOSSERØDTUNET, Sandefjord
- NYGÅRD SYKEHJEM, Sandefjord
- SANDEFJORD KOMMUNE
- BACKE, Vestfold, Telemark
- NORTURA, Sem
- SKAN TRE, Ringdalskogen
- SKITT FISKE, Sandefjord
- SCAN GRANITT, Fokserød
- THOR DAHL, Sandefjord

FARGERIKE BJØRVIK
BJØRVIK MALERSERVICE AS
Pindsleveien 1, Sandefjord · Telefon 33 42 17 30

www.bjorvik.no

PRØV OSS!

Vi har lang erfaring,
og utfører jobben fagmessig
og raskt – både innenfor
næringsliv og privatmarkedet!